

Livia Tulbure-Gună

A COMPUNE DANS

Arhitecturizare Corporală – Metodă de Sistematizare a
Mișcărilor în Compoziția Coregrafică

Casa Cărții de Știință
Cluj-Napoca, 2022

CUVÂNT-ÎNAINTE	7
ARGUMENT	11
1. CREDO.....	15
1.1. De ce interdisciplinaritate?	16
1.1.1. Interdisciplinaritatea ca metodă de studiu.....	17
1.1.2. Interdisciplinaritatea, condiție în formarea personalității creative	18
2. COMPOZIȚIA COREGRAFICĂ. METODĂ ȘI PROCEDEE PENTRU ARTA DE A COMPUNE COREGRAFIC	21
2.1. Cuantificarea parametrilor coregrafici - Spațiu. Ritm. Număr. Expresie	26
2.1.1. Cunoașterea și explorarea Spațiului artistic	26
2.1.2. Ritmul și rolul său în ordonarea materialului plastic- emoțional.....	29
2.1.3. Numărul	33
2.1.4. Descoperirea formei expresive.....	36
2.1.5. Modelare corporală	38
2.1.6. Improvizația	41
2.2. Conștientizare – Procedee de compunere coregrafică	44
2.2.1. De ce Arhitecturizare corporală?	44
2.2.2. Sistem de Notăție a compoziției coregrafice.....	46
2.2.3. Procedee de Compunere coregrafică.....	49
2.3. Valorificarea procedeelor de compunere coregrafică. Aplicații practice în arta coregrafică.....	80
3. DOMENII DE IMPLEMENTARE A METODEI	89
4. DRAMATIZAREA COREGRAFICĂ	91
ÎN CONCLUZIE	95
BIBLIOGRAFIE	97

1. CREDO

În arta dansului, corpul este principalul instrument care trebuie cunoscut, explorat, supus unor tehnici, ajutat să se descopere și să se desăvârșească. Iar pentru acest proces cred că există două etape care trebuie parcurse:

1. ***Corpul interpretului trebuie să devină un instrument al virtuozității.*** Antrenamentul presupune știință, disciplină, rigoare, și un anumit tip de asceză care are ca finalitate crearea *corpului fictiv*, transfigurarea. Viitorul artist-dansator parcurge un proces de pregătire proprie, o etapă în care acesta lucrează asupra dilatării potențialităților. Este un stadiu în care se lucrează asupra profunzimilor și necunoscutului. Educarea *corpului-spirit* în vederea unei maxime expresivități este de primă importanță în arta scenică.
2. Chiar dacă corpul fizic atinge nivelul de virtuozitate așteptat și reușește din punct de vedere estetic să găsească forma plăcută/potrivită, ***etapa de măiestrie este atunci când forma exterioară este expresia dimensiunii interioare.***

Cred că doar conștientizând aceste etape corpul interpretului își poate cuceri libertatea psiho-fizică, ca mai apoi aceasta să poată fi convertită în fenomen artistic de către regizorul-coregraf.

Întotdeauna am considerat că munca de formare a unui artist-dansator sau coregraf este una foarte delicată. Transformarea unor spirite primare în unele elevate, cunoscătoare de informație, receptive la estetica lumescă, dar și amplificate în propria lor dimensiune sensibilă, este o provocare serioasă pentru un formator, care nu are neapărat soluții simple de rezolvare. Mai ales că totul presupune o disciplină și exigență exemplare.

Prin natura sa, procesul de educare artistică presupune mai mult decât un act de transmitere a unor informații teoretice. *A dăruii, a acționa, a*

reacționa, a transforma sunt verbe definitorii pentru actul artistic. Ele fac parte din conduita artistului profesionist.

Relația dintre ucenic și maestru trebuie să fie un act de încredere. Generozitatea de a dărui a maestrului îl transformă în modelul de care tinerii învățacei au atâta nevoie. Ei au nevoie de oameni a căror cunoaștere, empatie, mod didactic, dar și uman, de a fi să-i facă să acceadă măcar la „ceva” din ceea ce sunt ei. Persoane care să le consolideze așteptările. Au nevoie de un punct de referință la care să tindă, sau pe care chiar să-l depășească. Au nevoie de o prezență care să le confirme traseul, aspirațiile. Au nevoie de cineva care, prin exemplul său, să le spună că „se poate”. Și cel mai important, au nevoie de cineva care, dincolo de titluri academice sau C.V.-uri profesionale impresionante, să le influențeze prin cunoaștere și empatie dimensiunea intelectuală și emoțională.

Fiecare dintre noi este special în felul său. Fiecare are modul său unic de a-și manifesta creativitatea, iar aportul emoțional, estetic, conceptual al fiecăruia este important în societatea noastră. Nimic din ceea ce experimentezi pe traseul perfecționării profesionale și auto-dezvoltării tale nu poate fi greșit, atâta vreme cât se dezvoltă *conștiința și cunoștința*. În cele din urmă, drumul și experiența cunoașterii sunt ceea ce ne formează ca artiști.

1.1. De ce interdisciplinaritate?

Primul lucru pe care trebuie să-l conștientizeze un viitor artist-balerin sau regizor-coregraf în formarea sa este dimensiunea cunoașterii și asumarea disciplinelor de studiu, în vederea formării sale.

La prima vedere, interdisciplinaritatea ar părea relativ ușor de definit ca fiind, în esență, trecerea granițelor disciplinei dintre un domeniu de studiu în altele.

În domeniul învățământului specific artistic, *interdisciplinaritatea* este o condiție în formarea personalității creative a viitorilor artiști. Preocupările dascălilor sunt concentrate asupra identificării, stimulării și dezvoltării dimensiunii intelectuale și creative a studenților.

În cazul artei dansului, în specializarea „Compoziție coregrafică”, ea devine condiție în definirea unor metode de cercetare sau în realizarea de spectacole. Odată cu apariția dansului modern, și mai apoi a celui contemporan,

dansul a devenit o formă de artă interdisciplinară. Sunt numeroase exemple de lucrări și de artiști care aduc dansul împreună cu teatrul, opera, muzica, new media, designul și filmul, reunindu-le într-un proiect comun, prin interdisciplinaritate. Erin Brannigan,¹ în lucrarea sa *Dancefilm: Choreography and the Moving Image*, explorează, printr-o cercetare minuțioasă, condiția dansului în contextul artelor contemporane și relația lui cu alte forme de artă.

Interdisciplinaritatea este un concept și o practică care s-a impus și în mediul academic artistic. Avându-și rădăcinile într-o abordare sintetică și integratoare față de dialectica și producerea de cunoaștere, interdisciplinaritatea ne ajută să răspundem la întrebări generale și complicate care există în afara domeniului de disciplină sau a domeniului de studiu.

În societatea contemporană, așteptările la nivelul cadrelor didactice sunt ridicate. Acestea trebuie să fie experți în una sau două discipline de specialitate, ceea ce necesită un nivel ridicat de calificare academică. Profesionalismul în predare nu se reduce la un ansamblu de competențe individuale legate de o unică specializare, ci definește abilitatea profesorului de a se deplasa către alte domenii, diferite de cele în care este specializat la un moment dat, pentru a dobândi noi experiențe care îi pot îmbogăți competența de predare.

1.1.1. Interdisciplinaritatea ca metodă de studiu

Pe parcursul primului an de studii, studenții de la specializarea „Artele spectacolului muzical” au mari probleme în realizarea de conexiuni între diferitele domenii de studiu, iar predarea disciplinelor separat mărește distanța „psihologică” dintre acestea.

Datoria profesorilor care predau disciplinele de specialitate este ca, prin practicarea unei metode intra- sau interdisciplinare, să înlesnească studenților recunoașterea acelor zone în care pot fi făcute conexiuni, încurajându-i să dezvolte „un întreg” din aparente „bucăți”. În acest fel, studenții pot beneficia de perspectivă și dimensiunea cunoașterii, de o vizualizare la nivel profund, poate chiar personal. În acest context, oportunitatea de a vedea lumea holistic

¹ *Dancefilm: Choreography and the Moving Image*, Oxford University Press, New York. 2011, p. 3.

îi ajută spre a rezolva problemele tot mai complexe cu care se confruntă, precum și în realizarea temelor de studiu și a proiectelor propuse.²

1.1.2. Interdisciplinaritatea, condiție în formarea personalității creative

Creativitatea este o caracteristică distinctivă a comportamentului uman, iar rolul unui profesor responsabil din domeniul artistic este acela de a deschide înțelegerea studentului către propria descoperire și folosire a potențialului creativ. Rolul dascălului este acela de a „comanda” această abilitate de a gândi creativ la nivel sensibil, emoțional, intelectual și estetic. De asemenea, în ziua de azi creativitatea este o componentă importantă a capitalului intelectual, care conferă valoare unei persoane în societate, o „materie primă” folosită ca sursă de inovare și dezvoltare pentru toate tipurile de structuri.

Din poziția de titular de curs la disciplina „Compoziție coregrafică” (studii licență) și „Limbaje corporale” (masterat), identificarea și stimularea acelor aspecte care accesează dezvoltarea creativității este o preocupare continuă. Mereu am considerat că modalitatea prin care poți să-i ajuți pe studenți să ajungă la esența propriei creativități, și la posibilitatea de a valorifica această explorare, este, într-o anumită măsură, analogă cu psihoterapia. În acest sens, primele exerciții pe care le fac cu studenții din primul an sunt legate de zona cunoașterii de sine, personalitate, tip de gândire creativă (muzicală și cinezică) și, nu în ultimul rând, gândire creativă și inteligență. Aceste „jocuri” îi ajută foarte mult să se cunoască pe ei și între ei. Nu este mai puțin important faptul că prin acestea am și eu ocazia să-i cunosc, să-i descopăr.

Consider că posibilitatea de a explora propria creativitate este într-o anumită măsură analogă cu psihoterapia pentru că presupune o cunoaștere de sine, o introspecție, ca mai apoi, în funcție de inteligență, personalitate și talent, să vorbim despre o gândire creativă. Numai în acest context toate

² *Transdisciplinaritatea și multiplicarea dimensiunilor educației* – Ioana Chirianu, https://www.academia.edu/5133579/Transdisciplinaritatea_și_multiplicarea_dimensiunii_lor_educației

elementele biografice, biologice, psihologice, sociologice și de viață ale fiecărui individ pot influența în mod semnificativ procesul de creație.

Cu atât mai mult în cadrul artelor scenice, personalitatea creatoare trebuie să treacă printr-o „revoluție” profundă din punct de vedere intelectual și emoțional pentru a-și extinde zona de manifestare și a putea inventa noi modalități de expresie.

În ceea ce privește arta dansului s-a demonstrat că, începând cu secolul XX, cu apariția dansului modern și mai apoi a celui contemporan, aceasta a devenit o formă de artă interdisciplinară. Numeroși artiști și numeroase lucrări prilejuiesc întâlniri ale dansului cu teatrul, muzica, new media, designul și filmul, reunindu-le într-un proiect comun prin interdisciplinaritate.

Cu siguranță lumea dansului de azi este destul de diferită de modul în care a fost în urmă cu un secol. Dansul a pătruns acum în viața noastră ca indivizi și ca societate. Progresele din domeniul tehnologiei au exercitat un impact major asupra artelor, iar această evoluție cu siguranță va continua. Atât dansul profesionist, cât și cel de recreație, amator, ne sunt oferite ca modalitate de cunoaștere culturală, educație și performanță. Și pentru acestea, nu suntem întotdeauna nevoiți să ne deplasăm în spații special amenajate. Mass-media ne pune la dispoziție prin canalele ei ultimele noutăți din zonele de performanță sau educație ale dansului.

Dansul contemporan este o colecție de sisteme și metode dezvoltate de dansul clasic, dansul modern și cel postmodern.

Din punctul de vedere al unei cronologii „istorice”, această perioadă se referă la producțiile coregrafice sau activitățile conexe care au avut loc în cultura occidentală începând din anul 1950 până în prezent. Dansul contemporan este, în esență, un amestec din toate stilurile și tehnicile cunoscute până acum. Poate fi o fuziune între balet clasic și jazz, așa-numitul *lyrical dance*, street dance, funk, disco, dansuri de societate, yoga și arte marțiale și acrobație. Doar fantezia și creativitatea fiecărui artist pot impune limitele. În ultimii ani am fost martorii unui fenomen exploziv în acest domeniu și, chiar dacă se marșează mult pe aspectul comercial al acestei arte, mă refer aici la emisiuni de tipul „So, you think you can dance”, personal, sunt dispusă să accept și chiar să mă entuziasmez atunci când performanța și expresivitatea sunt ridicate la cote de manifestare în care arta de a da o formă corpului, de a folosi în mod armonios ritmul și spațiul, se transformă într-un canal atât de puternic de comunicare socială.